

MONITORISH

VI/2 • 2004

Revija za humanistične in družbene vede
Journal for the Humanities and Social Sciences

IZDAJA:

Institutum Studiorum Humanitatis, Fakulteta za podiplomski humanistični študij, Ljubljana

PUBLISHED BY:

Institutum Studiorum Humanitatis, Ljubljana Graduate School of the Humanities

KAZALO / CONTENTS

HIPERTEKST

- HAJRUDIN HROMADŽIĆ 7–43
Da li je hipertekstualni koautor dihotoman? / *Ali je hipertekstualni koautor dihotomen? / Is the Hypertextual Coauthor Dichotomous?*
- HAJRUDIN HROMADŽIĆ 45–67
Hipertekst, koncept nelinearnosti i hipertekstualna konceptualna terminologija / *Hipertekst, koncept nelinearnosti in hipertekstualna konceptualna terminologija / The Hypertext, the Concept of Nonlinearity, and Hypertextual Conceptual Terminology*
- HAJRUDIN HROMADŽIĆ 69–93
Internet, hiperfikcija i postmodernistička književnost / *Internet, hiperfikcija in postmodernistična književnost / The Internet, Hyperfiction, and Postmodern Literature*

ZAKONSKO ŽIVLJENJE ANTIČNIH ŽENSK

- MAJA SUNČIČ 97–118
V postelji s sovražnico / *In Bed with the Enemy*
- MAJA SUNČIČ 119–143
Plutarhovi napotki za srečen zakon / *Plutarch's Advice for a Happy Marriage*

POJMOVNI FANTOMI

- Pojmovni fantomi I / *Phantom Concepts I* 147–150

HAJRUDIN HROMADŽIĆ

Da li je hipertekstualni koautor dihotoman? *Ali je hipertekstualni koavtor dihotomen?*

Izveštaj: V tekstu je predstavljen koncept hipertekstualnega koavtorja ali “bralca pisatelja”, ki se znotraj teorije o hipertekstu pojavlja kot zvrst ali tip novomedijske identitete, nastale z dinamičnimi interakcijskimi soodnosi avtorja/pisatelja na eni ter bralca/potrošnika na drugi strani, kar je posredovano s sodobno digitalno-računalniško tehnologijo. Osredotočili smo se tudi na koncept interaktivnosti in fenomen inerpasivnosti; na pozicijo in funkcijo računalniškega zaslona kot “naravnega” mesta hiperteksta; na Lacanov koncept pogleda, apliciran na primere televizijskega in računalniškega zaslona v kontekstu njunih razlik, ter na vprašanja in definiranja virtualne realnosti in virtualnega subjekta.

Ključne besede: hipertekstualni koavtor, interaktivnost/interpasivnost, koncept pogleda, virtualni subjekt

Is the Hypertextual Coauthor Dichotomous?

Abstract: The paper focuses on the concept of the hypertextual coauthor or “writereader”, which has emerged as a type of new media identity in the theory of the hypertext. This identity is created with the aid of contemporary digital computer technology, which permits a dynamic interaction between the author/writer and the reader/consumer of the text. I discuss the related concept of interactivity and the concept of interpassivity; explore the position and function of the computer screen as the “natural” environment of the hypertext; and apply Lacan’s concept of gaze to the differences between the TV and computer screens. Finally, I define the concepts of virtual reality and the virtual subject.

Key words: hypertextual coauthor, interactivity/interpassivity, the concept of gaze, virtual subject

HAJRUDIN HROMADŽIĆ

Hipertekst, koncept nelinearnosti i hipertekstualna konceptualna terminologija

Hipertekst, koncept nelinearnosti in hipertekstualna konceptualna terminologija

Izvleček: Tekst je posvečen natančnemu definiranju konceptov hiperteksta in hipertekstualnosti ter z njima tesno povezanih konceptov, kot so hipermedij in hiperknjiga ter druga hipertekstualna terminologija: vozlišče (*node*), veza (*link*), sidrišče (*anchor*), steza ali pot (*path*), program (*browser*), web stran (*site*). V tekstu se ukvarjamo tudi s konceptom hipertekstualne nelinearnosti.

Ključne besede: hipertekst, hipertekstualnost, nelinearnost, hipermedij, hiperknjiga

The Hypertext, the Concept of Nonlinearity, and Hypertextual Conceptual Terminology

Abstract: The aim of the paper is to define clearly the concepts of the hypertext and hypertextuality, as well as those closely related to them: the hypermedia, the hyperbook, and other hypertextual terms, such as node, link, anchor, path, browser, and web site. In addition, the paper addresses the concept of hypertextual nonlinearity.

Key words: hypertext, hypertextuality, nonlinearity, hypermedia, hyperbook

HAJRUDIN HROMADŽIĆ

Internet, hiperfikcija i postmodernistička književnost

Internet, hiperfikcija in postmodernistična književnost

Izvlaček: V tekstu smo premislili tip in specifičnost hipertekstualnega diskurza ter oblike in karakteristike njegove diskurzivne formacije, torej načine organizacije hipertekstualnih diskurzivnih enot. Obravnavali smo tri osnovne oblike hipertekstualnega diskurzivnega sklopa: *World Wide Web* ali internet kot njegovo najbolj karakteristično obliko, mesto, na katerem je težko ločiti eno diskurzivno formacijo od druge; hipertekstualno (interaktivno) fikcijo ali hiperfikcijo (npr. *Afternoon in WOE* Michaela Joycea) ter nekatere primere postmodernistične proze (M. Pavića, I. Calvina, J. Cortázarja, A. Robbe-Grilleta, J. L. Borgesa).

Ključne besede: hipertekstualni diskurz, internet, hiperfikcija, postmodernistična književnost

The Internet, Hyperfiction, and Postmodern Literature

Abstract: The text addresses the type and distinctive features of hypertextual discourse, that is, the characteristics of its formation, or the organisation of hypertextual discourse units. Three basic models of hypertextual discourse are defined: the World Wide Web or Internet as its most representative kind, where it is difficult to differentiate between the discourse units; hypertextual (interactive) fiction or hyperfiction (for example, *Afternoon* and *WOE* by Michael Joyce); and, finally, some examples of postmodern prose (by Borges, Calvino, Cortázar, Pavić, and Robbe-Grillet).

Key words: hypertextual discourse, the Internet, hyperfiction, postmodern literature

MAJA SUNČIČ

V postelji s sovražnico

Izvleček: V članku je analizirana povezava med antično žensko in njeno zakonsko posteljo ter postavljeno vprašanje, ali grški imaginarij sploh pozna idejo srečnega zakona. Travmatizirana tragična junakinja na srečo ali ljubezen v postelji in zakonu ni mogla upati, saj je celo idealni zakonski par Alkestida in Admet predstavljen skozi negativ, odsotnost enega izmed zakoncev. Postelja junakinjam rabi kot orodje za odhod, za simbolno razvezo nesrečnega zakona, ki jo bodisi kot Medeja zažgejo ali pa kot Alkestida, Dejaneyra in druge zapustijo s tragično izbiro smrti. Penelopa propada ob prazni postelji, medtem ko tragične junakinje morda sploh niso tragične, ko se odločijo, da bodo raje umrle in nikoli več spale v svoji postelji.

Ključne besede: antične ženske, mitologija, grška tragedija, zakonski odnosi, položaj žensk

In Bed with the Enemy

Abstract: The article analyses the implicit link between the woman in antiquity and her marital bed, questioning the very existence of a “happy marriage” in the Greek imaginary. The traumatised tragic heroine cannot hope for happiness or even love in bed and marriage: indeed, even the so-called “ideal” marriage of Alcestis and Admetus is represented by the negative, the absence of one spouse. The bed presents a means of escape for the heroines, a symbolic dissolution of an unhappy marriage: Medea torches her bed, while Alcestis, Deianeira and others abandon theirs by choosing a tragic death. While Penelope languishes in an empty bed, tragic heroines may thus not be tragic at all in their decision to die and never sleep in theirs again.

Key words: ancient women, mythology, Greek tragedy, marital relationship, status of women

MAJA SUNČIČ

Plutarhovi napotki za srečen zakon

Izvleček: V članku je analiziran Plutarhov spis *Nasveti nevesti in ženinu* (*Coniugalia praecepta*), ki jih je avtor napisal za poročno darilo bivšima učencema. V razpravi se Plutarh sprehodi čez napotke, v katerih mladoporočencema in bralcem razgrne fantazmo idealnega zakona v obliki barvitih analogij in didaktičnih napotkov. Eden izmed najpomembnejših elementov spisa je Plutarhova predstavitev idealizirane in fantazmatske žene, ki je sestavljena v kolaž preteklosti in avtorjeve sodobnosti. Idealizirana žena je ključna za oblikovanje srečnega filozofskega zakona, zato je večina nasvetov namenjena ravno mladoporočenki.

Ključne besede: antične ženske, zakonska zveza, položaj žensk, zakonska ljubezen

Plutarch's Advice for a Happy Marriage

Abstract: The paper analyses Plutarch's *Advice to the Bride and Groom* (*Coniugalia praecepta*), written as a wedding gift to the author's former students. Plutarch presents his fantasy of the ideal marriage with the help of colourful analogies and didactic counsels. One of the most important aspects of his treatise is the presentation of an idealised and phantasmic wife, a collage of the past and the author's present. Since the idealised wife plays the key role in developing a happy philosophical marriage, the greater part of the advice is addressed to the bride.

Key words: women in antiquity, marriage, status of women, marital love